

Kalaallit Nunaata, Danmarkip, USA-llu akornanni isumaqatigiissut pillugu allakkiaq

Kalaallit Nunaata, Danmarkip, USA-llu akornanni isumaqatigiissut 2026-mi septembarip 22-ani Naalakkersuisut siulittaasuanit, statsministerimit, USA-llu præsidentianit atsiorneqarpoq. Illersornissaq pillugu isumaqatigiissut 1951-imeersoq, kingusinnerusukkut ilassutaasunik isumaqatigiissutitaqartoq, illuatungeriillu akornanni isumaqatigiissutit pituttuinngitsunik (Illersornissamut Aaqqissuussaanerit) isumaqatigiissutitaqartoq aallaavigalugit isumaqatigiissut isumaqatigiissutaavoq, amerikkarmiullu sakkutuuisa Kalaallit Nunaannukarsinnaanerit, Kalaallit Nunaanniinnerinullu inatsisitigut sinaakkutamik nutarterilluni. Ilutigisaanik isumaqatigiissut Kalaallit Nunaat naligisatut akuersaarpaa, illersornissakkullu suleqatigiinnermi kalaallinit kissaatit qitiusorpaaluit akuersaarlugit. Tamanna ilaatigut USA-mit sakkutuut Kalaallit Nunaanniinnerat Kalaallit Nunaanni inuiaqatigiinnut iluaqutaanissaata qulakkeerneqarnissaanik piumasaqaammik annertusaavoq. Allannguutitut isumaqatigiissut NATO-mi suleqatigiinnermut atalluinnarpoq, NATO-llu suliaasaanik aamma NATO-p iluani sulit qanimut suleqatigiinnissamik suleqatigiit kissaataannik uppersaalluni.

1951-imi isumaqatigiissut assigalugu isumaqatigiissut manna piffissaligaanngilaq, illuatungeriillu tamarmik NATO-mi ilaasortaanissaannik piumasaqaateqarluni. Nutaat Kalaallit Nunaat aamma Danmarkip pisussaaffeqarput, Kalaallit Nunaat namminiilivittoq NATO-mi ilaasortaaginnassasoq, isumaqatigiissummilu pisussaaffiit ingerlateqqillugit.

Isumaqatigiissut pillugu allakkiaq manna tulluittunik imaqarpoq: 1) Illersornissamut Aaqqissuussaanerit appariaat, 2) Isumaqatigiissummi aalajangersakkanut qitiusunut oqaaseqaatit, 3) isumaqatigiissummi immikkoortunik taaneqartunik nassuiaat.

Illersornissamut Aaqqissuussaanerit appariaat

Amerikkarmiut sakkutuuisa Kalaallit Nunaanniinnerat illersornissaq pillugu isumaqatigiissummit 1951-imeersumit, kingusinnerusukkut ilassutaasunik isumaqatigiissutitaqartumit, illuatungeriillu akornanni isumaqatigiissutit pituttuinngitsunik ("Illersornissamut Aaqqissuussaanerit") isumaqatigiissutitaqartumit malittarisassiorneqarpoq. Illersornissamut Aaqqissuussaanerit annertuut ukiorpassuit ingerlanerini pilersinneqarsimasut, ataavartumik sukuiarneqarsimasut aamma ineriartortinneqarsimasut pineqarput, matumani aamma sulisaatsikkut.

1951	Kalaallit Nunaata illersornissaa pillugu isumaqatigiissut 27. april 1951 imeersoq. Isumaqatigiissummi ilaatigut allassimavoq, USA-p Kalaallit Nunaanni illersornissaqarfinnik pilersitsinera aamma/imaluunniit ingerlatsinera Kunneqarfiup Danmarkip aamma USA-p akornanni isumaqatigineqarsimassasoq. USA Kalaallit Nunaannik timmisartumik qulaassinnaanissaanik, Kalaallit Nunaannullu missinnaanissaanut, USA-llu umiarsuai, timmisartui, sakkutuuilu illersornissaqarfiit akornanni angalasinnaanissaat isumaqatigiissut perfiarfissiivoq. Isumaqatigiissummi allassimavoq, NATO-mi Naalagaaffiit akornanni isumaqatigiissut naammassinnaanut iluaqutaasoq, Naalagaaffiillu akornanni NATO-mi isumaqatigiissut atuuffiatulli atuutissasoq.
-------------	---

1968	Kalaallit Nunaanni atomimik sakkuliat inerteqqutigineqarneri pillugit 3. Maj 1968-imi allagaatinik avitseqatigiinneq.
1991	Atortorissaarutit ilaannut akissussaaffimmik USA-mit, Danmarkimut aamma Kalaallit Nunaannut nuutsilluni, Illersornissamullu Aaqqissuussaanerit ataanni ataatsimiinnernut naapittarfeqartikkumallugu Ataatsimiititaliaq Ataavartog (Permanent Committee) pilersinneqarluni Paaseqatigiinnissamut Isumaqatigiissut 13. marts 1991-imeersumi. Paaseqatigiinnissamut Isumaqatigiissut aamma avatangiisinik illersuinissaq pillugu aalajangersagaqarpoq.
2003	Paaseqatigiinnissamut Isumaqatigiissut 20. februar 2003-meersoq, tassani Dundasip eqqaani illersornissaqarfik Kalaallit Nunaannut aamma Danmarkimut utertinneqarpoq.
2004	Igalikumi isumaqatigiissut 6. august 2004-meersoq, tassani Kalaallit Nunaanni illersornissaqarfinnik nutaanik pilersitsinerit nutaat akuersissuteqartariaqartut, illersornissaqarfinnilu Pituffik Space Base kisiartanngoqqasoq uppersarsarneqarluni. Nutaatut USA-p aamma uppersarsarpaa, USA-p Kalaallit Nunaanni sakkutooqarnikkut imaluunniit atortutugut annertuumik allannguinnissaa sioqqullugu Danmark, Kalaallit Nunaallu oqaloqatigalugillu paasitissallugit. Avatangiisinut tunngatillugu nalunaarut ataatsimoorussaq ilutigisaanik akuersissutigineqarpoq.
2026	Illersornissamut Aaqqissuussaanernut allannguisumik, ilassuteqartumillu Kalaallit Nunaanni, Danmarkimi, USA-milu naalakkersuisuni siuttut septembarip 22-ani nutaamik isumaqatigiissusiorput.

Isumaqatigiissummi aalajangersakkanut qitiusunut oqaaseqaatit

Illersornissaq pillugu isumaqatigiissut 1951-imeersoq, kingusinnerusukkut ilassutaasunik isumaqatigiissutitaqartoq, illuatungeriillu akornanni isumaqatigiissutinik pituttuinnngitsunik (Illersornissamut Aaqqissuussaanerit) isumaqatigiissutitaqartoq aallaavigalugit allannguutissatut isumaqatigiissut isumaqatigiissutaavoq, amerikkarmiullu sakkutuuisa Kalaallit Nunaannukarsinnaaneritut, Kalaallit Nunaanniinnerinullu inatsisitigut sinaakkummik nutarterilluni.

Aalajangersagaq (-kkat)	Oqaaseqaat (-tit)
Siuleqqiut	Pissutsit, siunertat, pingaartitallu isumaqatigiissutip imarisaanut sinaakkutissiisutut ersarissassallugit Kalaallit Nunaata, Danmarkip, USA-llu isumaqatigiissutigisaat isumaqatigiissutip siuleqqiutaata saqqummiuppai. Kunngeqarfik Danmarkip nunagisaata immikkoortuinut namminiussuseqarnera namminerlu oqartussaaffeqarnera siuleqqiutaani uppersarsaqqinneqarpoq, soorluttaaq nunat tamalaat akornanni inatsisit naapertorlugit Inuiaat Kalaallit tassaasut inuiaat namminneq aalajangiisinnassuseqarlutillu pisinnaatitaaffeqartut akuersaaraa. Taassuma saniatigut Kalaallit Nunaata avatangiisaanik minguitsumik illersuisariaqarneq kiisalu

	Inuiaat Kalaallit aningaasaqarnikkut, isumaginninnikkut kultureqarnikkullu pisinnaatitaaffii, matumani ilanngullugit nunaannut inooriaasaannullu ataqqinninneq, matumani ilanngullugit piniarneq, aalisarneq il.il. akuersaarneqarput. Issittumi sillimaniarnermut tunngasut allanngornerat aallaavigalugu Kalaallit Nunaat, USA, NATO-milu nunat immikkoortui illersorsinnaaqullugit, matumani aamma illersornissamut aaqqissuussamik Golden Dome-mik pilersitsinikkut, pisariaqartillugu USA-p Kalaallit Nunaanni sakkutuulersorsinnaatitaanissaanik ataatsimut soqutigisaq akuersaarneqarpoq.
I, II	Illuatungeriit Kalaallit Nunaanni namminneq, ataatsimullu akisussaaffimmi iliuuseqarfiginissaannut illuatungeriit periarfissaannik siusarsaassalluni, matumani aamma NATO-qarfiup, Kalaallit Nunaata, amerikallu nunavittaata illersornissaanik isumaqatigiissut siunertaqarpoq. Kalaallit Nunaanni inuiaqatigiit soqutigisaat ataqqillugit, Kalaallit Nunaannilu inuiaqatigiinnut iluaqutissanik pilersitsinissaq siunertaralugu akisussaaffiit taakku kivinneqassasut aalajangersarneqarpoq. NATO-p Issittumi peqataanerutinnissaa suleqatigiit tapersersoraat aamma aalajangerneqarpoq.
IV, V	USA-p Kalaallit Nunaanni illersornissaqarfinnik nutaanik pilersitsinissaanut 1951-imi isumaqatigiissummi tunngaviusumik sinaakkutinik isumaqatigiissut ingerlatitseqqippoq. Pilersitsinissaq isumaqatigiissutigineqarsimassasoq piumasaqaataavoq. Sakkutooqarnermut atortulersuiffimmik inuttaqanngitsumik pilersitsineq illersornissaqarfiit allat assigalugit suliarineqassappat, kisiannili pisortat tuaviuussanik akuersisarnerannut periutsit malillugit suliarineqassappat, sakkutooqarnermut atortulersuiffiit inuttaqanngitsut aalajangersagaq immikkut ittoq maanna atuutsilersinneqarpoq. Nutaatut illersornissaqarfinnik pilersitsinissamik piumasaqaatinik isumaqatigiissut nutarterivoq, taamaalilluni illersornissaqarfinnik imaluunniit sakkutooqarnermut atortulersuiffinnik inuttaqanngitsunik pilersitsisoqartinnagu avatangiisunut tunngasut isummerfigineqassasut isumaqatigiissummi erseqqissumik allassimatilerlugu. Avatangiisinut tunngatillugu aalajangersagaq inatsisitigut pituttorsimavoq. Imaappoq, avatangiisit eqqarsaatigalugit ilaatigut naleqqussaannissamut iliuusissat nassuiatigineqarlutik USA siunnersuummik saqqummiussinissaminut inatsisitigut pisussaaffeqartoq. Maluginiarneqarpoq, nunamut namminermut inatsit atuutsitat suleqatigiit akuersaaraat siuleqqiutaani erseqqissumik aamma allassimasoq, tassani Kalaallit Nunaanni avatangiisinut inatsit ilanngullugu. Isumaqatigiissummi allassimavoq, aaqqissuussartaliussat aamma teknikkikkut paasisutissat pillugit ersarinnerusumik isumaqatigiissuteqarnikkut USA Narsarsuami, Mestersvigimilu illersornissaqarfinnik pilersitsinissamut akuerineqassasoq.

	Illersornissaqarfinnut atatillugu niuerneramik tunngavilimmik isumaqatigiissuteqartarneq pillugu aaqqiissut atuuttoq annikillisinneqarpoq, taamaalilluni kalaallit suliffeqarfii kisiisa siunnerfigineqartussanngorlugit (siornatigut qallunaat/kalaallillu suliffeqarfiit atorneqartartut) isumaqatigiissummullu allallugu, taamaalilluni aalajangersagaq inatsisitigut pituttorsimasunngorlugu.
VI	USA sakkutuuisa Kalaallit Nunaanniissinnaanerinit 1951-imi isumaqatigiissummi tunngaviusumik sinaakkutinik isumaqatigiissut ingerlatitseqqippoq. Nutaartatut Kalaallit Nunaani imartat oqartussaaffigisaanni avallerni USA-p imaatigut angallataat immap naqqatigoorsinnaapput. Ersarinnerusumik isumaqatigiissuteqarnikkut USA Kalaallit Nunaata imartat oqartussaaffigisaanni avallerni siammasinnerusumik imaatigut angalasinnaasoq naqissuserneqarpoq. Isumaqatigiissummi aamma erseqqilluinnartumik maanna allassimalerpoq, USA-p sakkutuuisa Kalaallit Nunaanniissinnaanerini kalaallit inuiaqatigiit aamma kalaallit inooriaasiat sapinngisamik ataqpinneqassasut, matumani piniarneq, aalisarneq, allallu ileqqutoqqat, pikialaartitseriaatsit, oqaluttuarisaanermi, pisussat siunissamilu periaatsit, ineriartortitsinerlu ilanngullugit. Aalajangersagaq inatsisitigut pituttorsimavoq.
VII, VIII, IX, X	Kalaallit Nunaata sillimaniarneranut pingaaruteqarlutik suleqatigiiffinnut nutaanut ataasiakkaanut isumaqatigiissut inatsisitigut sinaakkutissiivoq. Illersornissaqarfiit eqqaanni kilitsissiaqarnerup pinaveersaartinneqarnissaata suleqatigiissutigineqarnissaa ilaatigut pineqarput. Isumaqatigiissutip erseqqissarpaa, Kunngeqarfik Danmarki Issittumi sakkutooqarnikkut annertusaasimasooq, annertusaanermi illu nangitsiniartooq. Ilaatigut najuunnerulernikkut, NATO-milu suleqatigiinnikkut Kunngeqarfiup navianartorsiortitsisinnaasut nutaat iliuuseqarfigisinnaassavai, Issittumilu patajaassutsimut sillimaniarnermullu ataatsimoorussamut tapeeqataalluni. Tunngaviusumik imaappooq, Kunngeqarfik Danmarkip NATO-mi pisussaaffiini naammassissagai, taassumallu kingunerisaanik Kalaallit Nunaanni uppernassusilimmik illersuineq atatiinnassagaa. Isumaqatigiissummi erseqqilluinnartumik aamma allassimavoq, nunat NATO-mut ilaasortaasut kisimik Kalaallit Nunaanni illersornissaqarfinnik pilersitsisinnaasut, sakkutuunillu ataavartumik najuutsitsisinnaasut. Taassuma saniatigut Kalaallit Nunaanni suliassaqarfinnut, sulianullu immikkut mianersuussassanut nunat allat aningaasaliinerinit sinaakkutit nutaat isumaqatigiissutip aalajangersarpai. Nunanit EU-mut, NATO-mut, NATO-milu suleqatigiinnut ilaasunit Kalaallit Nunaanni aningaasaliinernut sinaakkutit isumaqatigiissutip allanngortinngilai. Aningaasaliisartut <u>allat</u> aqutsinissaat, pingaarutilimmik sunniuteqarnissaat imaluunniit paasissutissanik

	mianernartumik pissarsinissaat isumaqatigiissutip pinngitsoortippaa. Aatsaalli ingerlatat taamak ittut sillimaniarnermut, tamallu eqqissisimanissaannut navianartorsiortitsinngitsut isumaqatigiissutigineqarsimappata. Ilaatigut Kalaallit Nunaanni aningaasaliissutinik misissuinnermut inatsisissami aalajangersagaq naammassineqassasoq siunertaavoq.
XI	Isumaqatigiissut manna ullormik atorunnaarfeqanngilaq, illersornissarlu pillugu isumaqatigiissummi 1951-imeersumi artikel XIII-imut naapertuuttumik ataatsimut akuersissuteqarnikkut kisimi allanngortinneqarsinnaalluni. Namminiilivinniarneq pillugu Kalaallit Nunaata aalajangiineratigut, Kalaallit Nunaata NATO-miiginnarnissaa, matumani aamma pisariaqassappat nammineq ilaasortaanissamik qinnuteqarnikkut, Kunngeqarfik Danmarkimi naalakkersuisut aamma Naalakkersuisut peqatigiillutik qulakkiissavaat. Isumaqatigiissut manna kiisalu Illersornissamut Aaqqissuussaanerit sinneri eqqarsaatigalugit, namminersortunngornermi Kunngeqarfiup Danmarkip pisinnaatitaaffii, pisussaaffiilu Kalaallit Nunaata tigussavai.

Isumaqatigiissummi piffinnik immikkoortunik taaneqartunik pillugit nassuiaat

Narsarsuaq aamma Mestersvig siunissami aamma illersornissaqarfissatut isumaqatigiissummi taaneqarput. Suliap ingerlateqqinneqarnissaani ilaatigut sumiiffinni innuttaasut aamma avatangiisit eqqarsaatigineqarnissaat qulakkeersinnaaqqullugu, sinaakkutissat ersarinnerusut pillugit isumaqatigiittoqartariaqarpoq.

Pituffik Space Base	Mestersvig	Narsarsuaq
Pituffik Space Base 1951-imi pilersinneqarpoq, USA-llu Kalaallit Nunaanni illersornissaqarfiini kisiartanngoqqalluni. Amerikarmiut aalajangersimasumik Pituffimmiinnerini, ilaatigut amerikarmiut raketinut illersornerinut kiisalu silaannarmik nakkutilliinerinut tapertaallutik immikkoortortat U.S. Space Force-meersut Pituffimmiipput.	Station Mestersvig 1960-ikkunnili dankit illersornissaqarfiannit ingerlanneqarpoq, piaavikumiillunilu. Stationi asfaltigaanngitsumik mittarfeqarpoq, illutaqarlunilu. Danskil illersornissaqarfia, stationimut immikkut ilisimasalinnik pingasunik inuttalerpaat, piffissallu ilaanni Slædepatruljen Siriusi stationimiitsittarlugu ukioq kaajallallugu stationimiittarpoq.	Narsarsuaq siornatigut amerikarmiut sakkutooqarfigaat, 1958-illu tungaanut ingerlanikuulluni. Narsarsuarmi Mittarfik asfaltigaasumik mittarfeqarpoq, illutaqarpoq kiisalu itisuumik imartalimmik umiarsualiveqarluni. Narsarsuaq ullumikkut sakkutuujunngitsunik amerlanngitsunik najugaqavissunillu innuttaqarpoq. Narsarsuarmi Mittarfik 2026-mi aprilimi qulimiguulinnut

Sakkutooqarnikkut suleqatigiinneq tapersorsorniarlugu danskit illersornissaqarfiat Pituffimmi attaveqaateqarpoq. Kalaallit Nunaata nunanut allanut, illersornissamut, sillimaniarnermullu politikkikkut periusissiaani assinganik Kalaallit Nunaat Pituffimmi attaveqaateqassasoq anguniarneqarpoq. Pituffimmi radarsystemit saniatigut Pituffimmi ilaatigut mittarfik, itisuumillu imartalimmik talittarfik attaveqaasersuutaapput. Pituffummi radarsystemit USA-p raketinut illersornerinut pingaaruteqaqataavoq . Pituffuk nammineerluni raketinut illersuuteqanngilaq.	Stationi piffissat ilaanni NATO-mi iligiit sungiusaqatigiinnerinut atorneqartarnikuuvoq.	mittarfinngortinneqarpoq. Siunissami ungasinnerusumi ingerlatsinissamik pisariaqartitat qulaajarumallugit, mittarfik ammatikkallarneqarpoq. Danskit illersornissaqarfiat imaluunniit iligisat massakkut ataavartumik Narsarsuarmiinnngillat, mittarfilli sungiusarnernut atorneqartarluni. Kingullermik danskit aqutaannik sungiusarnermi Arctic Shield-imik taasami 2026-mi septembarimi atorneqarpoq.
---	---	---